

Épül a Tanulmányi és Információs Központ

Az egyetem szíve

Az Ady téren épülő Tanulmányi és Információs Központ az egyetem történetének a Klebelsberg Kunó óta a legnagyobb beruházása. Az épületben helyett kap az Egyetemi Könyvtár, az Egyetemi Számítóközpont és lesz egy hétszázfős konferencia terem is. A beruházás történetéről és a készülő épületről kérdeztük Mader Bélát, Makay Árpádot, Apró Juhász Jánost és Tráser Ferencet.

Nem lehet lemaradni

Mader Béla az Egyetemi Könyvtár igazgatója körülvezeti az olvasót a Tanulmányi és Információs Központban, és beszél az új és a régi könyvtárról.

– Mikor született meg az Ady téri beruházás ötlete?

– A szegedi felsőoktatási szövetség létrejöttékor elemi erővel jelentkezett az igény, egy olyan központi hely kialakítására, amelyet külföldön az egyeteme szívének neveznek. Ez a szív nem a régi klasszikus értelemben vett könyvtár, ahol néhány tudós elmélyülten és csöndben dolgozik. Ez egy olyan intézmény, ahol a tanulás, kutatás és az információszerzés minden lehetőségét megkapja a látogató, kényelmes és megfelelő körülményeket teremt a mindennapi munkához. Kell, egy olyan hely, amely a látogató munkájának színtere, ahol megtalálja azokat a forrásokat, amelyek tanulmányaihoz, kutatásaihoz szükségesek, ami minden modern eszközzel, a létező legjobb technikai felszereltséggel van ellátva. Ezen a területen nem lehet lemaradni, nem lehet hivatkozni se erre, se arra, kifogásokat keresni, gyakorlatilag benne vagyunk a világáramban, amit föltétlenül követnünk kell. Az felsőoktatási szövetség, és a későbbi integrált egyetem vezetői előtt ez világos volt. Amikor kiderült, hogy egyetemfejlesztésre pályázatokat lehet beadni az egyetem egyik pályázatának ez volt a leghangsúlyosabb része. A másik két terület a kollégiumi férőhelyek bővítése, és a Sport és Rekreációs Központ kialakítása volt, de kétségkívül összegre és nagyságrendre is ez volt a leghangsúlyosabb. Úgy indult a dolog, hogy a Világbank fogja finanszírozni és tulajdonképpen innen ered az általam nagyon szerencsétlennek tartott Tanulmányi és Információs Központ elnevezés is. Lényegében ez a név okozza azt a problémát, hogy az egyetemen és a városban belül is igen különböző elképzelések vannak arról, hogy mi is lesz ebben az épületben. Az összes variációt inkább nem mesélném el, de legutóbb például azt hallottam, hogy a városban többen hiszik, hogy a Városi Képtár is itt kap majd helyet.

– Milyen szempontokat tartottak szemelőt a könyvtár tervezésekor?

– Olyan modern könyvtárat akarunk létrehozni, ami hasonlóan a mostanában épült társaihoz számos elemet tartalmaz, amely kiegészíti a könyvtári funkciókat. A kezdetektől fogva terveztük, hogy az épület komplexumban legyen olyan nagy terem, ahol lehet ünnepségeket, doktoravatásokat, nagy létszámú előadásokat tartani. Ezen túl szerepelt a tervekben még három-négy kisebb terem, ahol lehetőség nyílik szemináriumok megrendezésére. Miután az egyetem része a konzervatórium, adódott az igény, hogy a helyiségek egy rész alkalmas legyen hangversenyek megrendezésére is. A konferencia központtá kiteljesedett ötlet magja tehát, az indulástól szerepelt a tervek között. A tervezés folyamatában az első lassítást az okozta, hogy a világbanki kölcsönt a kormányváltást követően a saját erős beruházás ötlete váltotta föl. További lassulást okozott, hogy a tervezés korai szakaszához képest merőben új szempontok is fölmerültek, például az Egyetemi Számítóközpont ide helyezése. Ezek logikus fölvetések, csak miattuk jelentősen át kellett alakítani a terveket. Az elképzelések kialakításában jelentős szerepet kellett vállalnom kollégáimmal együtt, hiszen ha valaki egy célépületet tervez, az alapelvek kimunkálást nem lehet az építészre bízni, utána majd belakjuk valahogy jelszóval. Négyzetméterre pontosan meg kellett határoznom milyen helyiségekre, milyen kapcsolati rendszerrel van szükségünk. A modern könyvtár egy nagyüzem, évente több tízezer dokumentum érkezik, ezeket valahol fogadni kell, föl kell dolgozni, egy részük megy a raktárakba, más részük az olvasó terekbe, a kötészetbe. Másfelől a fölhasználók számára is meg kell teremteni a lehetőséget, hogy a lehető legegyszerűbben férhessenek hozzá a szükséges anyagokhoz, információkhoz. Az épületnek flexibilisnek kell lennie, a régi olvasótermek helyett, ahol a falak behatárolják a lehetőségeket, inkább nagy tereket kell kialakítani. Az igények változásával, elképzelhető, hogy több könyvet vagy éppen több számítógépet kell elhelyeznünk az adott területen. A

számítóközpont megjelenésével és a konferencia központ kibővülésével át kellett gondolni a funkciókat. A tervekben a legnagyobb változás akkor következett be, amikor a város részben megnyert egy pályázatot konferencia központ építésére. A Széchenyi tervből származó források nem voltak elegendők egy önálló komplexum építésére, de a Gazdasági és az Oktatási Minisztérium, valamint a város háromoldalú megállapodása lehetővé tette, hogy a 892 millió forintot az Ady téri épület konferenciák céljára szolgáló részeinek kibővítésére használják. Természetesen apróbb módosítások az utolsó pillanatig előfordulnak, hiszen fölmerül egy jobb ötlet, de lényegében a konstrukció már nem változik.

Már most felmerülnek bizonyos kérdések, hiszen számos problémát fölvet a komplexum üzemeltetése, amelynek több gazdája van. A Tanulmányi és Információs Központ akkor működtethető jól és gazdaságosan, ha bizonyos egységeket nem üzemeltetünk párhuzamosan. A legegyszerűbb példa, ha belépünk az épület előcsarnokába rögtön balra találunk egy hatalmas méretű ruhatárat és csomagmegőrzőt. Világos, hogy ez a ruhatár egyaránt ruhatára a konferencia központnak és a könyvtárnak, hogy ennek költségeit, hogy osztja el a két intézmény pontosan ki kell dolgozni.

– Most, hogy képzeletben beléptünk az épületbe, hogyan tovább?

– Az, aki a konferencia központba igyekszik, balra fordulva el is éri a célját, hiszen egymás fölött sorakoznak a különböző szekció termek, előadótermek és a nagy terem. Itt található a zsbongók, ahol az előadások szünetében pihenhetnek a résztvevők, ezek mind a nagy közös előtérre nyílnak. Lesz egy jelentős kiállítási felület, ami szintén közös a könyvtárral, hiszen a könyvtárnak is vannak kiállításai és a konferenciák poszterszekciójának is helyet biztosítunk ezzel. Ez a rész lényegében függetlenül működhet a könyvtártól és remélem a zajviszonyok is olyanok lesznek, hogy nem fogják zavarni a látogatókat. Bejöttünk az előcsarnokba és miután visszatértünk ide a ruhatárból, a könyvtárba lépés előtt jobbra akár be is térhetünk a hatalmas kávézóba és büfébe. Ezt a vendéglátó részt úgy alakítjuk ki, hogy ha a könyvtár vagy a konferencia központ zárva van valamilyen okból, például késő este, akkor is meg lehessen közelíteni. Ha mégse a büfét választjuk, akkor az előcsarnokból szemben egy biztonsági kapurendszeren keresztül léphetünk be a könyvtárba. Rögtön ide a be és kijáráshoz helyezük el balra a kölcsönzőt, amit úgy alakítunk ki, hogy aki csak könyvet hoz vissza, annak be se kell jönni, csak egy pulton keresztül beadja a könyvet. A későbbiekben ezt szeretnénk automatával megoldani, csak jelen pillanatban ez olyan drága, hogy nem lehetett betervezni. A kölcsönző mellett található a lépcsőház, de egyelőre maradjunk a földszinten. Szemben egy hatalmas átriumba érkezünk be. Gyönyörű látvány tárul a hallgató szeme elé: egy több emeletes üvegtetővel fedett tér, amelyben néhány üveg híd köti össze a két szárnyat. A könyvtár az épület jobb és baloldali részében helyezkedik el, bizonyos funkciókat úgy lehet megközelíteni, hogy ezeken a hidakon átmegy az ember az udvar fölött. Magán az udvaron lesznek székek, fotelok, aki pihenni, vagy éppen olvasni szeretne, az le tudjon ülni. Lesznek füves területek, sőt még fák is, és ha minden jól megy, és nem spórolják le a különböző nyirbálások során, akkor egy kis medence is. Jobb és baloldalt könyvtári termek lesznek, az udvar meghosszabbításában jobb felé lesz egy nyitott részen az általános tájékoztató. Ha valaki bejön és lexikonokból kíváncsi valamilyen adatára az itt találhatja majd meg, amit keres. Egy ideig még itt lesznek a könyvtár klasszikus katalógusai is, tekintettel arra, hogy az egymillió állományunknak nem egészen kétharmada található számítógépen, és a bejövő kisebb könyvtárak állományának jelentős része nem lesz elektronikusan földolgozva. Ebben a nyitott részben lesz egy folyóirat-olvasó, ahol a napi- és hetilapokat, általános tudományos folyóiratokat, közlönyöket szeretnénk elhelyezni.

Szintén még a földszinten kapnak helyet a különgyűjtemények. Ezt a könyvtári szakfogalmat olyan gyűjteményekre használjuk, amelyeket valamilyen okból a többi könyvtől, folyóirattól külön kell kezelni. Ilyen ok lehet, ha valaki több tízezer kötetes gyűjteményét azzal a föltétellel adja a könyvtárnak, hogy mással nem lehet összekeverni. Ilyen jelentős gyűjtemény lesz a magyar őstörténeti, orientalisztikai, altajisztikai gyűjtemény. Ennek egy része jelenleg is a könyvtárban van, másik harmada a BTK-n található. Harmadik harmada remélem minél később kerül ide, hiszen egy Amerikában élő professzor ajánlotta föl halála után. Itt lesz négy darab húsz személyes elektronikus oktatóterem, amely a hallgatókat és az oktatókat az új könyvtár használatba igyekszik majd bevezetni. Az tanítjuk majd, hogyan kell azt a rendkívül sok elektronikus lehetőséget használni, melyek nagy része már most adott, de kevesen használják, mert nem tudnak róla. Itt lehet majd tartani olyan szemináriumokat alkalomadtán, amelyek olyan anyagokra épülnek, amelyek nagyon erős számítógépes háttérrel igényelnek. A földszinten baloldalt helyezkedik el egységes tömbben az Egyetemi Számítóközpont, kiválóan elszeparálva a könyvtárról.

– Menjünk föl az emeletre!

– A kölcsönző mögött található a lépcsőház, ott lehet fölmenni az olvasói terekbe. Ha fölértünk az üveghidakon keresztül mehetünk át a jobb oldalra, a bölcsészkar felőli olvasó terekbe. Az egész épület kialakítása során nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a mozgásukban akadályoztatott emberek is mindent meg tudjanak közelíteni. Azok számára, akik nem tudnak lépcsőn járni készült a panoráma lift, amely minden félszinten megáll.

Az olvasói terek egymás fölött találhatók, két 1600-1700 m²-es terület, a majdnem hatméteres belmagasság 600 m²-es galériákkal kettéosztva. A jelenlegi rendszerhez képest a legnagyobb változás, hogy a jelenlegi porosz stílusú rendszer helyet sokkal szabadabb módon működik majd a könyvtár. Ma az egymillió dokumentumból körülbelül harmincezer példány található az olvasótermekben, az összes többi raktárakban van. Itt viszont nemcsak a klasszikus olvasótermi köteteket helyeznénk el a polcokon, hanem ezzel együtt különböző jelölésekkel azt az anyagot is, ami kölcsönözhető. Ez majd nagyban megkönnyíti a hallgatók munkáját, hiszen nem kell megrendelőket írniuk, várniuk a könyvekre, amíg a raktárból fölkerülnek. Elég fölmenniük az olvasói terekbe, ahol sok-sok kis szakkönyvtár lesz egymás mellett. Az egyes tudományterületek nem elválasztva találhatók majd meg egymástól, hanem gyakorlatilag összefolyva, de szakterületenként mégis különválasztva. Öt nagy egységet különítünk el: általános- és társadalomtudomány, magyar és idegen nyelvek és irodalom, történelem, valamint az élő- és élettelen természettudomány. Ez a jelenlegi méretekhez képest óriási terület, mert azt szeretnénk, hogy a hallgatónak helye és lehetősége is legyen használni a könyvtárat. Jöjjön be, keresse meg a könyvet, és szakítva a jelenlegi szokással, hogy a megkeresett könyvet kikölcsönzi, és hazai viszi, az érdemi munkát is el tudja végezni nálunk. Ehhez minden feltételt igyekszünk biztosítani, a klasszikus olvasótermi rendszeren túl olyan helyeket alakítunk ki, ahova el lehet vonulni, és akár számítógéppel és könyvekkel lehet dolgozni, tanulni. Külföldi könyvtárakban járva sok mindent tapasztal az ember, azt is, ami, jó és azt is, ami nagyon el van rontva. Nagy hibája sok új nyugati könyvtárnak, hogy tele rakták az olvasó termeket számítógéppel, ami látványnak szép, de a klaviatúrák és a ventilátorok állandó zaja nagyon sok embert zavar. Éppen ezért ezekben a terekben ugyan lesznek számítógépek, de meghatározott helyeken, főleg a bejárati részeknél. A hallgató nemcsak a könyvek kikeresésére, vagy a számtalan elektronikus dokumentum olvasására használja a számítógépet, hanem arra is, hogy levelezzen, vagy előállítsa a dolgozatát, amit majd le akar menteni, ki akar nyomtatni. Éppen ezért a baloldalon, ha visszamegy a hidakon a hallgató, talál két egyenként 400 m²-es nagy teret, amelyekben az alsó részen lesz kétszáz darab számítógép. Fölöttük találhatók majd az egyéni és csoportos tanulás terének elnevezett helyek, ahol szintén nem lesznek könyvek, de lesznek paravánok és lesznek asztalok. Ha jön egy tízfős társaság és meg akarnak beszélni valamit, akkor megtehetik, de ha éppen szemináriumot akarnak tartani, akkor a paravánokkal kialakíthatnak egy kis területet és erre is lehetőség lesz. Terveink szerint összesen négyszáz számítógéppel indulnánk, és remélem marad pénz szerverekre, szoftver upgrade-re. Ezek mögött a területek mögött lesznek a klasszikus raktárak, az az anyag lesz ott, ami kevésbé használatos.

– Nagyon szépek ezek a tervek, de az igazi munka a beköltözéssel kezdődik.

– Az mindenki előtt világos, hogy olyan szolgáltatást kell produkálnunk, ami egyértelművé teszi, hogy érdemes volt befektetni ezt a hatalmas összeget. Már az is nagy előre lépés lesz, hogy pusztán az átköltözéssel tér és lehetőség nyílik a munkára. A feladatok két részre oszthatók: az egyik, ami az egyetemi könyvtártól függ, a másik, ami tőlünk független. Ami rajtunk áll, azt próbáljuk megtenni. Jelenleg mechanikusan van elhelyezve szinte a teljes könyvtári állomány, ez azt jelenti, hogy egy fizika könyv mellett, nyugodtan lehet egy verseskötet. Semmi mást nem kell csinálni, mint hogy áttenni a fizikakönyvet a fizikához, a verseskötetet pedig a szépirodalomhoz. Persze ehhez pontosan föl kell mérni a teljes állományt és a számítógépes rendszerbe is be kell vinni, hogy ezentúl nem ezen a helyen található meg a könyv, hanem a másikon. Ehhez ki kellett fundálni egy rendszert, ami a tudományok fölépítésén alapul, ami még kifejező, de azért gyorsan megérthető. Van egy történeti szakkönyvtár, van az Egyetemi Könyvtárnak egy jelentős történeti anyaga, és van a főiskolán az adott tanszéki könyvtár. Ha ezeket a könyveket együttesen kezeljük, és az egyik helyen van három, a másikon öt példány, akkor fontos, hogy a létrejövő állomány minden kötetén ugyanaz a besorolás szerepeljen. Miközben hosszú előkészítő munka után sem világos, hogy egyáltalán ki költözik be. Ezt a kérdést nem lehet, se paranccsal, se mechanikusan eldönteni, nem lehet azt mondani, hogy mindenki költözzön be, hiszen számos esetben ez nagyobb kárt okozna, mint hasznot.

– Hogy lehet dűlőre jutni ebben a kérdésben?

– Jelen pillanatban százötven könyvtár van az egyetemen. Mindenkinek magának kell döntenie. Az egyetem egy értelmes részekből álló szervezet, és nagyon sokan fölismerték a változás előnyeit. Természetesen ott vannak a kérdőjelek. Sokan úgy gondolkodnak, hogy a könyvek ott vannak mellettem húsz méterre egy szobában, könnyen, és gyorsan elérhetem őket. Igaz hogy a hallgató nem férhet hozzá, mert a tanszéki könyvtár csak heti három órában van nyitva. Gyakran pályázatokon az egyetem azért esik el támogatásuktól, mert nem tudja biztosítani, hogy a dokumentumokhoz a hallgatók is hozzáférhessenek. Ugyanakkor világos, hogy a speciális eseteket szem előtt kell tartani. Egy klinikai könyvtárból a napi használatban lévő szakkönyveket nem lehet elhozni. Ugyanakkor azoknak a könyvtáraknak, amelyek elsősorban hallgatók tömegigényeinek ellátására szolgálnak, be kellene költözniük. A szakmai szempontokat el tudom mondani, de a döntés az egyetem és az egységek vezetőin áll. Ezeket a döntéseket azonban már meg kellett volna tenni, hiszen a halogatás veszélyezteti a sikeres beköltözést.

– Milyen ma a könyvtár kihasználtsága?

– Kollegáimmal együtt az az örömünk, ha a könyvtár láthatóan azt teszi, amiért van. Az Egyetemi Könyvtárnak országos és nemzetközi szinten nagyon jó híre van, számos munkatársam nemzetközileg is meghatározó szakember a maga könyvtártudományi szakterületén, különösen informatikai téren. Mi voltunk az elsők a számítógépesítés területén, és jelenleg is nekünk van a legnagyobb számítógépes katalógusunk. Különböző módokon és forrásokból háromezer szakfolyóiratot tudunk elérni. A dolgok természetéből következően ezek nagy része nem magyar nyelvű forrás. A hallgatók – annak ellenére, hogy nem rossz a nyelvi kultúrájuk – nincsenek arra készítve, hogy külföldi folyóiratok segítségével oldják meg feladataikat. A könyvtár jelenleg szinte mindig a legnagyobb fordulaton működik, ez azért rossz, mert nyilván sok embert megakadályoz abban, hogy betérjen a könyvtárba. Az Egyetemi Könyvtár hazánkban az egyetlen, amely pontos kimutatást vezet napi látogatóiról. A kétszázhusz férőhelyen ma naponta 1000-1500 ember fordul meg. Azt várjuk, hogy az új helyen sokkal jobb körülmények között napi három-négyezer látogatónk lesz. A tizenötezres nappali hallgatói létszámot figyelembe véve ez egy reális becslés.

– Mennyi időt vesz igénybe az átköltözés?

– Az egyetemi év 2004-ben is szeptember közepén kezdődik, az előző vizsgaidőszak pedig júniusban ér véget. Így van szűk három hónapunk, hogy berendezkedjünk. Ez valóban egy óriási logisztikai feladat, de vannak profi költöztető cégek, akikkel hamarosan föl kell venni a kapcsolatot. Súlyos gond, hogy arra is forrást kell találni, hogy a külső raktárakban ilyen-olyan gombák által megtámadott könyveket fertőtlenítsük. Szintén kérdéseket vett föl, hogy a könyvtár jelenlegi létszámát a napi feladatok ellátására tervezték, már a költözés előkészítésével kapcsolatos munkákra sem elegendő. Munkatársaim között nagyon kevesen vannak, akik napi nyolc órát dolgoznának. Ha valaki nem hivatalnokként tekint munkájára, hanem valóban a feladatot akarja elvégezni gyorsan rájön, hogy erre ennyi idő nem elég. A lényegesen nagyobb épületet, a plusz szolgáltatásokat ekkora létszám már nem fogja tudni ellátni. Elég csak arra gondolnunk, hogy a hallgatói terminálok száma a tízszeresére növekszik. A tisztességes működtetéshez legalább plusz negyven fő kellene. Külső könyvtárak beolvadásával személyzet is érkezik az Egyetemi Könyvtárhoz, csak nem biztos, hogy olyan fölkészültségű, amilyenre ott szükség van. Ez egy borzasztó nehéz helyzet, de nem lehet kifogásokat keresni, hiszen 2004. szeptember 15-én a nyitáskor a hallgató nem a kifogásokra, hanem a könyvtárra lesz kíváncsi.

FOLYAMATOS KORREKCIÓ

Makay Árpád, az SZTE Számítóközpont intézetvezetője az Ady téri beruházás informatikai részéről beszél.

– Mit tudna elmondani az új komplexum számítástechnikai vonatkozásairól?

– Új épület lévén itt nemcsak telefonvonalokról, hanem adatátvitelről is szó van, a könyvtár ma már nem csak írott, hanem elektronikus anyagokból is áll, és a jövőben ezek csak szaporodni fognak, különösen a szakirodalom területén. A tervekben tehát mindenhova, olvasótermekbe, munkaszobákba, kisebb, kutatómunkára alkalmas helyekre PC csatlakoztatási lehetőség van tervezve. A terveken folyamatos korrekciók történnek, a tényleges hálózatot, aktív elemeket, szolgáltatógépeket illetően. Elhanyagolt terület viszont az épület külső kapcsolatai, elsősorban azért, mert az egyetemi

hálózat központja átkerül az új épületbe. Egy új számítóközpont és egy új gépterem alakul ki, tehát tulajdonképpen ha ez az átköltözés megvalósul, abban az esetben nem az lesz a probléma, hogy az épület hogyan kötődik a világhoz, hanem az, hogy hogyan alakítsuk át úgy az egyetemi hálózatot, hogy a központja ott legyen. Az átalakítás némi modernizációt is jelenthet, ideértve néhány aktív eszköz cseréjét, a sávszélesség növelését, bár ez utóbbira most sem panaszkodhatunk. A problémák mindig anyagiak, mind a könyvtári szakemberek, mind a tervezők, mind mi, a számítóközpont munkatársai tudjuk, hogy mi kellene, de anyagi kompromisszumokat kell kötnünk, csak a rögzített összegben belül lehet mozgásokat tervezni. Az egyetemi hálózat áthelyezése komoly szakmai feladat, nyilvánvalóan nem oldható meg problémák nélkül, tehát kiesésekkel számolni kell. Próbáltunk tapasztalatokat gyűjteni az ELTE új hálózati központjának a kialakítása során, amely bizony egy éves projekt volt. Szegeden komoly nehézségeket okoz, hogy sok különböző épületben vagyunk, hogy a hálózatunk heterogén, tehát nem egyszerre készült el, hanem fokozatosan, tíz-tizenöt év alatt, és ebből a heterogén hálózatból kell egy újat felépíteni. Ez nem jelenti azt, hogy az épületeken belüli hálózatokat átalakítjuk, de az épületek összeköttetését és a belterületi kapcsolatokat érinti az átalakítás. Az én tudomásom szerint az új épület számítástechnikai ellátottsága három géptermet jelent, ami körülbelül 150 munkaállomást jelent. Ezekben a gépeken a könyvtári szolgáltatásokhoz és az internethez való hozzáférést biztosítjuk, de elsősorban oktatási célokat szolgál, hiszen az önálló számítógépes munka is egyre szaporodik, nem csak programozó hallgatók esetében. Ha összehasonlítom az épület méretét és ezt a százötvenes számot, amit később akár kétszázra is növelhetünk, nem számítva az olvasótermi gépeket, a hallgatók számával, akkor azért nem ijedek meg, mert meglátásom szerint az otthoni munka Magyarországon is egy-két éven belül megvalósul, mind a hallgatók, mind az oktatók részéről. A kollégiumok számára már most biztosított a szélessávú kapcsolat, de hamarosan az albérletben illetve az otthon lakó diákok számára is elérhetővé válik. Az ideális helyzet az lenne, ha az elsőéves hallgató kapna egy igen kedvezményes internetelési lehetőséget, mivel erre már minden hallgatónak szüksége van. Erre ki lehet dolgozni egy kedvező konstrukciót, amely nyilván nagyobb cégeknek is jövedelmező lenne. Sajnos a mostani telefonos elérhetőség egyrészt borzasztóan lassú, másrészt még mindig nagyon drága, mi pedig nyilván nem szeretnénk a hallgatóinkat hétfélig és éjszakai munkára kárhóztatni a kedvezményes tarifák miatt. Az egyetem jelenleg a hallgatók körülbelül nyolc százalékának tud gépet biztosítani, de ezek le vannak terhelve tanórákra, másrészt vannak olyan gépek, amelyek el vannak hanyagolva, szoftverileg és hálózatilag, nem is beszélve a hat-nyolc éves gépeinkről.

– Lehet-e már tudni, hogy melyik cég szállítja a gépeket?

– Nem lehet tudni, a könyvtár épületének minden gépészeti eleme – beleértve a fűtést, világítást, biztonságtechnikát és a telefonos adatátvitelt – be van tervezve, de a tényleges belső berendezésnek szerintem még a pénzügyi keretei sincsenek tisztázva, ezekre nyilván egy közbeszerzési eljárás keretében kerül sor.

AKKOR MOST MIT ÉPÍTÜNK?

Apró Juhász János önkormányzati képviselő, a többfunkciós kongresszusi központ megbízott felelőse.
- Nem volt könnyű önre akadnom, a város ugyanis mintha nem tudná, ki az illetékes az ügyben. Amennyit megtudtam, azok alapján úgy tűnik, hogy nem ez a legnagyobb probléma a komplexummal kapcsolatban. Beavatna az előzményekbe?

– A kongresszusi központtal kapcsolatban ismerni kell az előtörténetet. Ez a projekt egy nagyobb tervnek az egyik eleme. A többfunkciós kongresszusi központ terve 1992-re nyúlik vissza, akkor még úgy hívták, a Világ Utcája. A terv 1995-re olyan beminősítést nyert, hogy Hágában egy nemzetközi konferencián egymagában képviselte Magyarországot. Az ezt követő időkből a Világ Utcája Kft. pályázatot nyújtott be a PHARE-hoz idegenforgalmi fejlesztési támogatásért és el is nyert nyolcvanmillió forint vissza nem térítendő támogatást. Ekkor kezdték komolyan venni az ügyet a városban. A projekt már a megvalósulás, majd az üzemeltetés folyamatában több ezer munkahelyet teremtett volna, és egy olyan multiplikatív lehetőséget foglalt magában, ami öngerjesztő folyamatná nőhetne ki magától. A projekt magába foglalt volna többek között kongresszusi, kiállítási, hangverseny, népművészeti-, reprezentációs-, diplomáciai-, információs központ funkciókat, biztosította volna a szegedi balett elhelyezését, és még sorolhatnám. Olyan megoldást dolgoztunk ki, mely a pénzügyi beruházási terv szerint is rendkívül jól jövedelmezett volna.

– Ehhez képest a helyzet jelentősen változott.

– Igen, ahogy telt az idő, úgy változott a szituáció is. Szalay István polgármestersége alatt az Önkormányzat és a Világ Utcája Kft együttműködési szándéknyilatkozatot írt alá, amely elismerte, hogy Szegednek szüksége van egy kongresszusi központra. A projektet eddigre már szakértői csoportok minősítették is, tehát egy beminősített, nyertes elképzelésről volt szó. Ekkor körülbelül ötvenmilliós költség volt a tervezésben, amit az önkormányzat illetékes irodája egy okiratban elismert. Ekkor jött az önkormányzati választás, változás történt a városvezetésben, és az új vezetés is megkeresett bennünket, hogy működünk együtt, amire mi természetesen készek voltunk. Megalakult egy Szeged Fejlesztési Iroda nevű kht, amibe az elnyert PHARE támogatás összegét bevittük, és ez a kht, mely a mai napig be van jegyezve, vállalta a többfunkciós kongresszusi központ megvalósítását. A Szegedre látogató idegenforgalmi államtitkárnak is rendelkezésére bocsájtottuk a tervet, azzal a szándékkal, hogy rávilágítsunk, hogy egy ilyen létesítmény milyen jelentős mértékben fellendítené a régió gazdasági, kulturális és tudományos életét. Matolcsy úr minisztersége alatt írtak ki egy pályázatot, melyre nekünk külön telefonon felhívták a figyelmünket, mondván az országban a mi projektünk a legjobban elkészített. Ekkor már létezett a Széchenyi terv, én pedig felkerestem Tímár László alpolgármester urat, mint a projekt közgyűlés által kinevezett vezetője – ami egyébként a mai napig vagyok is. Összegyűltünk mi, az alpolgármester és a lehetséges tervezőcsapat és átadtuk az összes általunk előkészített és finanszírozott, több tizkilós dokumentációt át tanulmányozásra illetve a pályázathoz történő hasznosításra. Javaslatot tettünk a pénzügyi üzletterv készítőjének, akinek szintén átadtuk a dokumentációt és megkezdődött a munka. Körülbelül nyolcvan munkanap állt rendelkezésre, hogy ez a huszonnégyezer négyzetméterre tervezett kongresszusi és kiállítási központ megvalósítható legyen. A elkészült dokumentumokat beadtuk a városnak, mivel csak önkormányzat pályázhatott a támogatásra. Ismertté vált a készülő pénzügyi üzlet terv, ami alapján mi már akkor tudtuk, hogy a városnak önereje nincs, azt csak az ingatlan képezheti, mely milliárdos nagyságrendű értékben rendelkezésre állt, valamint az az összeg, amit reméltünk, hogy a város a pályázaton elnyer. Ez volt az a bizonyos 892 millió forint. Én ekkor úgy gondoltam, hogy egy másik pénzügyi finanszírozási alternatívát is fell kell építeni párhuzamosan a pályázattal egy lehetséges konzorcium formájában. Több cég adott írásban visszavonhatatlan szándéknyilatkozatot, mely szerint milliárdos nagyságrendben részt kívántak venni a finanszírozásban egy konzorcium keretein belül, egyikük az a MatávCom volt, mely éveken keresztül részt vállalt már az előkészítésben is. Jelentkeztek osztrák befektetők is, akik a terv ismeretében akár önálló fejlesztésben is részt vettek volna, mivel a pénzügyi terv szerint a projekt már az ötödik évre negyvenmillió forint pluszt termelt volna, ami nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő. Ezt jeleztük a város fele is, ők azonban ezt, egyetemben a már elnyert nyolcvanmilliós PHARE támogatással, lesöpörték, mert ellenőrzési kötelezettséggel járt volna. Időközben jelentkezett nálam az a német Deyle cég, amely a sydney-i, berlini olimpiai stadionok, vagy a tokiói aquapark fővállalkozója is volt, tehát alkalmas lett volna belépni vezető befektetőként, melyre hajlandóak is lettek volna. A város azonban a Deyle-vel közösen létrehozott egy Móradomb nevű kft-t, és önállóan kezdtek tárgyalásokat a céggel. Ekkor a pályázat már be volt adva, és a város engem, mint megbízott projektvezetőt, minden információtól elzárt és saját hatáskörében intézte a dolgokat. Eközben az akkori városvezetés kiutazott Stuttgartba a német céghez, ahol ismeretlen meggondolásból 18,000Ft/nm²-ért árulták a Világ Utcája Kft-nek a földtulajdonát. A német cég ekkor felhívott engem és tájékoztattak az eseményekről, valamint elmondták, hogy amíg ez a városvezetés van, nem kívánnak Szegeden beruházni. Ezért nem jött a Deyle.

– A városvezetés itt konkrétan kiket takar?

– Én hagy ne nevesítsek embereket, városvezetőkről beszélek, hogy pontosan ki volt ott, arról nekem tudomásom nincs. Én ezt a tájékoztatást kaptam. Ezután a Deyle-vel együtt a Móradomb Kft. tevékenysége is megszűnt, de hangsúlyozom ez egy mai napig hivatalosan bejegyzett cég ugyanannak a projektnek – a többfunkciós kongresszusi központnak – a megvalósítására. Az egyetemi könyvtárat ekkor még – már elnyert – világbanki hitelből tervezték megépíteni, ám valamilyen okból ezt a finanszírozási formát kormányzati szinten megváltoztatták és áthelyezték magyar banki forrás alapokra. Ezt követően óriási problémával nézett szembe a város, amikor Matolcsy György Pécsset kihirdette a többfunkciós kongresszusi központ építésére támogatást elnyert városok listáját, melyek között Szeged is szerepel, megnyerte tehát a 892 millió forintot. Én erről már csak a rádióból értesültem. Ekkor szembesültek azzal a gonddal, hogy mit kezdjenek a pénzzel. Felkeresték az egyetem vezetését, akikkel mi éveken keresztül kapcsolatban voltunk és próbáltuk őket rávenni, hogy közösen csináljuk a központot és akik addig mereven elzárkóztak, mondván szívesen igénybe vennék

a létesítményt rendezvényekre és konferenciákra, de abba sem beruházni, sem azt üzemeltetni nem szándékoztak. Ezt nekem az Egyetemi Tanács írásba is adta. Ekkor azonban az egyetem és a város kötött egy megállapodást, mely alapján az önkormányzat a 892 milliót az egyetem rendelkezésére bocsájtotta. Innentől kezdve mindenki, Szeged Megyei Jogú Város Közgyűlése, az Egyetemi Tanács, a Gazdasági Minisztérium és miniszter félre lett vezetve. Először is a város vezetése megkereséssel fordult a Gazdasági Minisztériumhoz, amiben az egyetemmel való közös többfunkciós kongresszusi központ építésére kértek javaslatot, amire a gazdasági miniszter kijelölt államtitkára azt válaszolta, hogy hozzájárulnak minden olyan változtatáshoz, amely biztosítja a pályázatban, hangsúlyozom az eredeti pályázatban megjelölt funkciót, a kiírásnak megfelelően turisztikai és idegenforgalmi céllal. Ugyanez van leírva a Gazdasági és Oktatási Minisztérium közötti megállapodásban, mely szintén szigorúan meghatározza, hogy a magyarországi konferenciaturizmus fellendítése érdekében kizárólag a fenti beruházás megvalósítására fordítható az elnyert összeg. Ez a dokumentum további kötelezettséget is tartalmaz, mely szerint 2002. december 31-ig előzetes tájékoztatást kell adni az OM-nek a célszerű felhasználásról. Tudomásom szerint ez a mai napig nem történt meg. Ugyanilyen megállapodás jellegű jegyzőkönyv készült Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata és az egyetem között, amely szintén tájékoztatási kötelezettségeket ró a felekre, ebből sem teljesült a mai napig semmi, a városnál sem tudnak semmit a pénz felhasználásáról.

– Milyen szankciók érvényesek a kötelezettségek elmulasztó felekre?

– Az államháztartási törvény szerint állami pénzeszközöket csak az adott célra lehet felhasználni. Hogy érzékletesebb legyen: ha turisztikai célra adnak közel egymilliárd forint vissza nem térítendő támogatást, azt nem lehet másra használni. Ennek a megváltoztatására tett bármilyen kísérlet vagy bekövetkező esemény bűncselekménynek minősül, de ez már az adott feltáró hatóságok – amilyen az Állami Számvevőszék – hatásköre. Hogy továbbmenjek, készült egy tanulmányterv is menetközben a könyvtárat eredetileg tervező KÖZTI részéről, mely megváltoztatta, úgymond ésszerűsítette a többfunkciós kongresszusi központnak a tervét, amit szakértői szűrő már beminősített és jóváhagyott, és amire semmi joga és lehetősége nem lett volna senkinek. Ennek a tanulmánytervnek egy nálam számozatlan oldala leírja, hogy 700 fős nagyterem és három darab 100 férőhelyes szekcióterem lett kijelölve, de ezek mind oktatási helységecsoportok, amelyeket lehet konferenciák céljára is használni. Ami a legérdekesebb, az ennek a költségelszámolása. Érdemi, fajsúlyos változtatás a terveken, ami a pályázatban meghatározott és kijelölt célt elérte volna, nem történt. A könyvtár tervezése kapcsán körülbelül kétszer 200 nm²-es területtel bővült a pincehelység, de tulajdonképpen ugyanaz a program valósul meg, amit az egyetem illetékes vezetője hatvan fős elött kijelentett, mely szerint ők nem építenek semmiféle többfunkciós kongresszusi és kiállítási központot, hanem az ő eredeti céljuknak megfelelően könyvtárat és információs központot, tehát egy olyan oktatási intézményt létesítenek, melyet egy-két alkalommal majd a város rendelkezésére bocsájtanak. Itt a következők okozhatnak problémát: először is, tervváltoztatáshoz senkinek semmilyen joga nem volt, egy többszűrős pályázati bizottság meghatározta, hogy mit lehet ebből a pénzből építeni; másodsor, nem készült pénzügyi üzleti terv, amely igazolta volna, hogy az egyetem és az önkormányzat számára ez a fajta módosítás mennyire előnyös. Nagyon fontos megjegyezni amit ebben a tanulmánytervben körülbelül tizennégy sorban döntöttek el, hogy a terv 300-500 ezer forintos nm² áron számolja el a semmit, mivel az Ady téren egy téglát sem fektetnek le többfunkciós kongresszusi és kiállítási központ építésének céljával. Nem történt olyan vizsgálat sem, mely a tervet logisztikai szempontból vizsgálta volna. Ez a terület ma is egy túlszűfolt, közlekedés által leterhelt terület, melyet két oldalról nagyforgalmú, villamossal terhelt út zár le. Senki nem számolt azzal, hogy a deklarált napi 1500 gépkocsi hol lesz elhelyezve. A túlterheltségből természetesen következik az ottlakók ingatlanjainak értékcsökkenése, aminek egyéb következményei is lehetnek. Erre ellentételezésként a város felajánlotta a parkolási gondok megoldását egy, a Honvéd téren építendő 250-300 férőhelyes parkolóházzal. Abban a helyzetben vagyok, hogy a beruházásra kiszemelt SZEBI Rt-t felügyelő bizottságnak az önkormányzat által kijelölt tagja vagyok, és elmondhatom, hogy a közeljövőben nem látok esélyt arra, hogy a közeljövőben ott parkolóház létesüljön.

– Viszont ha a jelenlegi helyzet szerinti elképzelés, tehát az oktatási épület valósul meg, akkor ez a napi 1500 gépkocsit jelentő forgalomnövekedés nem, vagy csak mérsékelten jelentkezik.

– Önnek ebben igaza van, az eredeti tervek azonban az eredeti funkció megtartása mellett számoltak az adott számú gépkocsival. Itt a félrevezetésen van a hangsúly hiszen az elfogadott tervek, melyektől nem lett volna szabad eltérni, tartalmazták ezt a számot. Itt be lett csapva a város polgársága, be lett csapva az idegenforgalom fejlesztésével foglalkozó közösség, amely már alig várta a többfunkciós

kongresszusi központot, be lett csapva a közgyűlés, amit én tételesen tudok igazolni az előterjesztésből, amelynek minden sora valótlán, valamint be lett csapva a nyilván laikus Egyetemi Tanács. Ugyanis a tanács egy olyan konstrukciót fogadott el, mely szerint a tervezett könyvtár mellett épült volna egy többfunkciós kongresszusi központ és az ezt követő, jelenlegi megoldásra semmilyen tanácsi határozat nem született. Ha durván akarok fogalmazni, azt mondanám, a jelenlegi épülő beruházásra nincs elfogadott egyetemi vezetőségi döntés. Felmerül, hogy mi történik a kiállítási központtal, mely egy meghatározó árbevételi eleme volt a többfunkciós kongresszusi központnak, és amely egy hozzáértő menedzser alatt igen rentábilis lehetett volna. Szeged város akkori vezetése úgy döntött, hogy ezt egy több tagból álló magáncégnek eladja, így került ki a Szegedi Nemzetközi Vásár a Kereskedő közbe, egy nehezen megközelíthető ipari környezetbe, amely szintén kiállítási és konferenciaközpontnak hirdeti magát. Hogy hogy fér meg Szegeden két, magát konferenciaközpontnak nevező létesítmény, arról nem is beszélek. Ami a legújabb fejleményeket illeti, a Közbeszerzési Értesítőben az elmúlt napokban megjelent egy olyan állásfoglalás, hogy a jelenlegi kivitelező cég szerződését 650 millió forinttal megemelik. Annyit hozzá kell tenni, hogy a tanulmány 891,9 millió forintra hozta ki a költséget, amiből meg lehet építeni ezt a – Délmagyarország szóhasználatával élve – zóna kongresszusi központot és ami mindössze százezer forinttal marad el a megítélt támogatás összegétől. Miért emelték akkor a szerződést mindössze 650 millió forinttal? Mi lesz azzal a bentmaradó közel 250 millióval? A dolog megértéséhez nem árt tudni, hogy a közbeszerzési törvény úgy szól, hogy ha az emelendő összeg a teljes bekerülési költség tíz százalékát meghaladja, akkor arra nyilvános versenytárgyalást kell kiírni. Mivel az emelt összeg alatta marad a tíz százaléknak, így versenytárgyalás kiírása a jelen helyzetben nem szükséges. (A központ költségeiről lásd: Szegedi Egyetem 2002. április 4.) Én mint önkormányzati képviselő és úgy is mint az eredeti elképzelést a gyermekének tekintő ember minden alapját látom annak, hogy ez az összeg visszakerüljön Szeged város rendelkezési körébe, hiszen ha nem építék valamit, akkor mire költöm a közel egymilliárdot? Tájékoztattam a Miniszterelnöki Hivatalnak az illetékes főtanácsadóját, a diagnóziscsomagot az összes létező dokumentummal átadtam és a napokban jeleztek vissza telefonon, hogy teljes mértékben igazam van. A kérdés az, hogy hogyan tovább. Én fontosnak látom leszögezni, hogy az Ady téren többfunkciós kongresszusi központ nem épül, viszont akkor mi történjen a 892 millió forinttal, amit Szeged Megyei Jogú Város nyert meg erre a célra? Nyilvánvaló, hogy valamilyen formában vissza kell kerülnie a városhoz, de ezzel a probléma nem oldódik meg, hiszen egy olyan épület készül, melynek nem ismerjük a majdani üzemeltetési költségét, és ahol az egyetemi diákság keveredne egy esetleges konferencia résztvevőivel. Itt tárgyalásokra van szükség annak érdekében, hogy, különösen a jelenlegi anyagi helyzetben mindenkinek kedvező megoldás szülessen, Szeged ugyanis jelentő elmaradásban van régióközponti szerepének kiépítésével, amin például Temesvár vagy Ujvidék már régóta munkálkodik. Arról nem is beszélve, hogy egy ilyen öszvér létesítményt a Nemzetközi Kongresszusi Szövetség természetesen nem minősít be, és így nem is fogja felkínálni Szegedet, mint lehetséges helyszínt jövőbeni konferenciáknak.

– Ha az történne, amit ön jogosnak lát, tehát ha az egyetemnek vissza kellene adnia ezt a 892 millió forintot, akkor mi történne az épülő létesítménnyel?

– Nekem az a véleményem, hogy az égvilágon semmi nem változik, hiszen érdemben az eredeti tervek nem változtak. Az eredeti hat és fél milliárdos költség egy 700 fős termet tartalmaz, csak összehasonlításképpen mondom, hogy az Ifjúsági Ház 900 férőhelyes. Akkor mit építünk? Mi az a többlet amit finanszírozunk? Hogy ez szerződésmódosításig is elment, azért feleljenek azok, akik odáig elvitték. Még egyszer hangsúlyozom, ez a 892 millió forint adott esetben 500 ezer forintos négyzetméter áron van elszámolva.

– Mi fog most történni? Ezek szerint akkor mindenképpen számíthatunk egy Állami Számvevőszék által végzett vizsgálatra.

– Igen, erre mindenképpen számítani kell.

– Az ön adatai szerint pedig az ÁSZ azt fogja megállapítani, hogy törvénytelen pénzfelhasználás, hűtlen kezelés történt.

– Ez teljesen triviális, hiszen nem a megjelölt célra történt a felhasználás. Én azt javasoltam a polgármester úrnak és a városvezetésnek, hogy független szakértői bizottságot állítsunk fel a megoldás kidolgozására. Hangsúlyozom, a könyvtár és információs központ végtelenül fontos, ezért olyan megoldást kell találni, hogy mindkét érintett fél megtalálja a számítását.

Szépen halad a központ építése

Tráser Ferenc az SZTE Gazdasági és Műszaki Főigazgatója a beruházás finanszírozásáról és az építkezéstről beszélt.

– Világbanki támogatással épülő beruházásként indult a program. Hosszas tárgyalások előzték meg a tervezést, az egyetem mai vezetői is részben tagjai voltak ennek a delegációnak. A 1998-2002 kormányciklusban az ország gazdasági helyzete már nem indokolta azt, hogy világbanki forrást vegyünk erre igénybe. A fejlesztés így teljesen hazai fejlesztésként valósul meg, állami beruházásként, semmilyen külföldi tőke nincsen benne. Több mint 7,7 milliárd forint a beruházás teljes összege, ebből 892 millió forint, amit a Széchenyi tervből kap az OM – nem a város és nem az egyetem – a Gazdasági Minisztériumtól. Tavaly február 27-én a városi közgyűlés, amelyen rektor úr is részt vett, megszavazta, hogy a Széchenyi terven kongresszusi központ építésére elnyert forrást a Tanulmányi és Információs Központ kibővítésére fogja fölhasználni. Így a város nem kapta meg ezt a forrást, hanem a Gazdasági Minisztérium közvetlenül átutalta az Oktatási Minisztériumnak, és ott nyitottak rá fejezetet. A beruházási alapokmányban a forrás két részre osztva szerepel, hétmilliárd, mint állami finanszírozás, és a 892 millió forint a Széchenyi tervből származó összeg. Annak idején értesítést kaptunk a gazdasági és oktatási miniszter aláírásával, hogy az OM átvette ezt a pénzt a Gazdasági Minisztériumtól, és együttműködést javasolnak a város és az egyetem között.

Ez a többletforrás átalakította kicsit az épületet, így egy hétszáz fős, három darab kettőszáz fős előadóterem is csatlakozik a komplexumhoz, a korábban tervezett kisebb befogadó képességű termekhez képest. A kivitelezés határideje is módosult, hiszen jelentős műszaki változtatásokra is sor került. A tervezett 2004. május 31-ei átadás helyett, reményeink szerint 2004. június 30-ra elkészül az épület. Az éves ütemezésnek megfelelően tavaly 800 millió forintot költöttünk el összességében, ennek része volt a Sport és Rekreációs Központ kialakítása a korábbi Kossuth laktanya területén, ami az Ady térről költözött át oda. Ebben az évben majd 3,1 milliárdot költünk központi beruházási forrásból, a következő évben pedig 3,7 milliárd lesz az az összeg, amit még az épületre kell fordítanunk.

A Tanulmányi és Információs Központ üzemeltetője az egyetem lesz. Nem lehet szétválasztani az épületet kongresszusi- és számító központra, valamint könyvtári részre, hiszen az épület bár két traktusból áll egy az alapja, parkolója, hőközpontja. A közeljövőben kötnie kell a városnak és az egyetemnek egy megállapodást arra nézve, hogyan tudjuk majd közösen kongresszusok céljára is használni az épületet. Számtalan egyéb folyamatban lévő tárgyalás van a város és az egyetem között ingatlanserékről és más együttműködésekről, és ennek az egyeztetésnek a része lesz ez a megállapodás is. Az egyetemi és a város közötti telekcserre csomag részeként a Zászló utca és a nagy körút sarkán található telek városi tulajdonba került, mi kaptunk helyette más telkeket, például a Temesvári körúton az esetleges új kollégium építésére, vagy a Honvéd téren egy az új Fogklinika építésére alkalmas területet. Szó van arról, hogy ezen a telken a Tanulmányi és Információs Központhoz kapcsolódóan egy parkoló ház épül városi beruházásként.

Nagyon szépen halad a központ építése, jelenleg a második szint betonozása folyik. A januári zord időjárás egy kicsit hátráltatta a beruházást, ekkor a kivitelezővel közösen úgy döntöttünk, hogy felfüggesztjük a munkát, de most már gözserővel halad az építkezés.